

Ga. Gallob Alojzija, pd. Pecova
Zgornji Breg, Fürtitz.

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; letoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; letoletno: Din. 100.—

Hitler in Evropa.

Z rastočo pozornostjo sledi svet razvoju Nemčije Adolfa Hitlerja. Nedavno še je bil nemški narod po velikih možeh znanosti in umetnosti učitelj in vzgojitelj evropskih ljudstev in menda ga ni naroda na našem kontinentu, ki ne bi bil sprejel vsaj nekaj iz zakladnice nemške kulture. Ta nemški narod zna postati po svoji bodoči usodi še vse večji učitelj pravih in nepravih naziranj o svetu in življenju. Postal je danes glasnik stoodstotnega nacionalizma s tem, da ga skuša izvesti v življenju do skrajnih meja človeške mogočnosti. Usoda Nemčije bo usoda evropskega nacionalizma. Razvoj povojne Nemčije se je moral nujno zaključiti z Adolfom Hitlerjem. Po izidu svetovne vojne je Evropa pričakovala od Nemcev, da krenejo s poti železnega Bismarcka in pruskega Viljema v nove poglede na narod in nemško poslanstvo. Strašna izkušnja svetovne vojne bi to tudi dala slutiti. Dejansko je povojna nemška vlada socialista Eberta skušala preokreniti nemški voz v mirne vode, a že pri vprašanju vojne krivde se je znašla v zadregi in se le prerada podredila nemškemu nacionalizmu, ki dolži svet krivice nad nemštvom. Stresemann, gibčni nemški diplomat ob zeleni ženevski mizi, je gradil z miroljubnimi izjavami in se ni ustrašil razgovorov z Francozi, a njegova miroljubnost je imela ozadje, ki je upravičeno vzbujalo francosko in angleško nezaupanje. Brüning, katolik iz Prusije, je za njim veljal kot oni voditelj nemštva, ki bo varno krmaril med skalami in čermi državno ladjo na mirno morje. O tem nedvomno velikem možu sodi današnja Evropa, da mu ni nedostajalo zmožnosti, pač pa železne energije za izvedbo njegovih načrtov. V njegovi senci je vzrastel Adolf Hitler, le predobro je videl hibe nemških kanclerjev, jih spretno uporabil in v razmerno kratki dobi sam sebe postavil ob državno krmilo. Danes je Nemčija v njegovih rokah, nazor Adolfa Hitlerja o življenju in življenjski borbi postaja nazor nemškega ljudstva.

Povsem napačna je sodba, da se sedanja Nemčija giblje v vodah nekdanjih sentimentalnih sanj panermanizma in puhlega „proč-od-rimovstva“. Hitlerjev nacionalizem nikakor ni več prazno obožavanje nemške zgodovine in veličine, marveč do zadnje podrobnosti izdelan miselni in organizatorni sistem, kako naj Nemčija, to je po Hitlerjevem pojmovanju v knjigi „Mein Kampf“ država vseh Nemcev, z ohranitvijo in plemenitvijo „najdragocenejših lastnosti nemškega plemena vodi Nemce do nadvlade“. Težišče narodnega socializma je v vzgoji nemške mladine, ki se v šoli in izven šole uri v samozavesti in vojaškem samozatajevanju in ki s športom in vojaškimi igrami spoznava najlepšo lastnost mladega človeka: brezpogojno disciplino. Nemški učenjak Förster, ki sedaj živi v emigraciji v Parizu, sodi o sedanji Nemčiji, da je utelešeno prusovstvo, t. j. oni element nemštva, ki ima svoje korenine v davni veliko-pruski državi, zgrajeni po menihih-vitezih s potoki krvi polabskih Slovanov, in ki je doslej le životarilo v vzdušju vojašnic, železne pruske discipline, pruskih škornjev in strumnih vojaških parad. „Prusija in Nemčija, to je eno!“ tako je izjavil Hitler sam in za njim je ponovil Mussolini: „Italija je romanska Prusija!“

Nemška kri in nemška zemlja — to je vsebina novega nacionalizma, v katerem se že petletje uri ves nemški rajhovski narod. Kri in zemlja, to mu je postala nova nemška vera, ki ne trpi več poleg sebe nobene druge vere. Šolska, vojaška in še posebej vzgoja bodočih voditeljev narodnega socializma, ki se vzgajajo kot bodoča nacionalna elita v posebnih zavodih, stoji izključno v znamenju plemenskega, krvnega in avtohtnega čiščenja. Kri je posebna tekočina, ta rečenica velja danes za sedanjo Nemčijo, ki sili iz vsake razsodnosti in treznosti v nekako duševno omotico.

Hitler igra z odprtimi kartami. Pred seboj gleda razvaline stare, preživle Evrope, na katerih bo postavljeno tretje nemške cesarstvo. Kot učeneč nemškega Nietzscheja, ki je pridigal v nadčloveku in gosposkem narodu, nima smisla ne za Zvezo narodov in še manj za razmišljanja o kaki Pan-evropi. Njegov izrek „Močni je sam najmočnejši“

je do potankosti izveden v stranki in državi in je tudi vodilo njegove zunanje politike. „Država, ki se v času plemenskih blodenj in krvnega zastrupljenja trudi s plemenitvijo plemenskih elementov, mora nekoč postati gospodar zemlje,“ pravi sam v svojem „Mein Kampf“.

Takole bi lahko rekli o naši Evropi: Njen kapitalizem je rodil militarizem, militarizem pa je ustvaril fašizem. V narodnem socializmu se evropski fašizem stopnjuje v doslej v svetu nepoznano demonsko skrivnostno nacionalno čustvenost. Duhovitost stoji v službi neduhovitosti, red v službi anarhije, pravost v službi brezpravosti, država v službi politične stranke, narod v službi enega človeka. V strahotni obliki se maščuje neurejeni idealizem nemškega naroda minulih desetletij. Nemčije velikana Goethe-ja, Dürer-ja, Bacha, Mo-

zarta, Adama Müller-ja ni več, živi samo še Nemčija vročekrvnega Kleista, umsko razdražena in duševno bolnega Nietzsche-ja, razkošno plitvega Wagner-ja, hladno računajočega Otona Bismarcka. Prosluli evropski nacionalizem slavi v sedanji Nemčiji svoj največji, ja, demonski triumf.

Kaj bo storila v očigled tej Nemčiji Evropa? Ona Evropa, katere mrzlično stanje se z razvojem v Nemčiji še stopnjuje in narašča? Ali bo še naprej varuhinja svoje lastne brezduhovnosti, anarhije, brez- in nenravnosti? Potem je Hitlerjev pesimizem v pogledu bodoče Evrope upravičen in umesten. Evropa se bo znašla v stari, komaj doigrani igri dveh nasprotnih, a vendar miselno sorodnih si taborov. Če bo tudi ta druga igra končala enako, kot pred dvajsetletjem, pa je že danes odprto vprašanje.

Slovenska beseda k kanclerjevi knjigi.

Ljubljanski „Slovenec“ ocenjuje v sobotni številki minulega tedna kanclerjevo knjigo „Dreimal Oesterreich“. Ocena podčrtava kanclerjeve poštene namene pri vodstvu države, ki skuša, zgrajena na avtoritarnem načelu, uresničiti poslanstvo avstrijskega nemštva. V posebnih odstavkih se ocena ljubljanskega dnevnika bavi z zunanje-političnimi poglavji kanclerjeve knjige, v katerih pisatelj poudarja dialog Avstrije, da mora postati most in posrednik med narodi in državami, ki so nekaj pripadale stari Avstriji. H posredovalni vlogi avstrijske države dodaja „Slovenec“ sledeči tehtni do-datek:

„Na kulturnem polju ima Avstrija odgovornosti polno dolžnost posredništva med nemško in slovansko kulturo. Ne samo, ker meji na slovanske nacionalne države, marveč tudi zato in predvsem zato, ker ima v mejah svoje države močne slovanske narodne manjšine. Tretja, Schuschniggova Avstrija v pravem pomenu besede, je imela do sedaj zlate prilike, da svojo posredniško nalogo v dejani izvede, da na svojem lastnem ozemlju v medsebojnem spoštovanju približa slovansko in nemško kulturo in jima pomaga, da kot enakovredni druga ob drugi živita, druga drugo plodita in ustvarita most, ki je na srednje-evropskem shodišču kulturnih ozemelj tako kričeče potreben za ohranitev miru. Toda, če gremo na Koroško, kjer živi močna slovenska narodna manjšina, ki je svojo zvestobo do države, v kateri živi, velikokrat poudarila in tudi dokazala, bomo za manj iskali potrdila za to, da hoče Avstrija biti „posrednica“ med kulturami, pač pa bomo dobili nešteto dokazov, ki govorijo trd in neizprosno jezik o narodnostnem in kulturnem osvajanju. **Raznarodovanje ni posredovanje!** Morda poštene in spoštovani zvezni kancler razmer ne pozna, ker mu jih prikrivajo, toda poznamo jih mi in te nam vsiljujejo dvom nad tem, da se je sedanja, tretja Avstrija v dejanju že zavedla, da je „most in posrednica“. Še je čas, da to popravi, čeprav ga ima zgodovina le malo. Od srca želimo, da bi se to zgodilo, kajti v nasprotnem primeru bo Avstrija zato, ker ni bila svojemu poslanstvu zvesta, sama kriva, če se bo v škodo vseh k trem Avstrijam pripisalo še četrto poglavje.“

Hitlerjevci na Dunaju. Nedavno je izšel v nekem slovaškem listu članek, pisan na podlagi izjav tajnika voditelja avstrijskih narodnih socialistov inž. Tavsca. Članek navaja podrobnosti delovanja narodnih socialistov v Avstriji in potrjuje, da vzdržujejo hitlerjanci svojo lastno pisarno. Takoj na članek je dunajska policija izsledila pisarno, našla v njej mnogo sumljivega gradiva, aretirala je inž. Tavsca in zaslišala več drugih voditeljev protizakonite hitlerjanske stranke. Aretacija in preiskava sta vzbudili v avstrijski javnosti veliko pozornost in ju smatrajo za začetek ostrejšega postopanja z nepostavno opozicijo.

Ostre besede polk. Adama proti hitlerjanski propagandi. Minuli petek je v Celovcu govoril zvezni komisar Adam. Uvodno je poudaril potrebo

poopravitve dosedanjega kurza proti nepostavni narodno-socialistični propagandi. Kancler je izvedel pogodbo od 11. julija do skrajnih meja in že obstoja nevarnost, da bi ga v njegovi popustljivosti njegovi lastni ljudje ne razumeli več. Odboru sedmih odličnih nacionalcev na Dunaju je bilo poverjeno, naj sodelujejo na pomirjenju nacionalne opozicije. Eden članov tega odbora je obljubo lojalnosti kršil na trd način, odborov urad je sedaj zaprt. Verjetno je, da bo sledil sedaj nov napad in nova natolcevanja od strani nepomirljivih elementov. Za nas velja: „Kjer je naš kancler, tam je Avstrija.“ Ob tej naši odločnosti bo odpravljena vsaka nejasnost in odbita vsaka nepostavna propaganda. — Polk. Adam je svoj govor zaključil ob živahnem pritrdjevanju navzočih.

Nemčija in nemške manjšine. Madžari so se že dalje časa hudo pritoževali nad hitlerjansko propagando v vrstah nemške narodne manjšine. Nedavno jih je šel mirit voditelj organizacije nemštva v inozemstvu. V velikem govoru je pridržal narodnemu socializmu vse nemške državljane v inozemstvu, a jim odrekel pravico vmešavanja v notranje zadeve drugih držav. Poudaril je, da morajo nemške narodne manjšine ostati izven vpliva berlinskega urada ter se pokorovati državi, kateri pripadajo.

Evharistični kongres v Budimpešti bo v letošnjem juniju in se zanj že vršijo velike priprave. Izredno pozornost je vzbudilo dejstvo, da sta Nemčija in sovjetska Rusija prepovedali svojim državljanom udeležbo na kongresu. Svoječasno je berlinska vlada obljubila za udeležbo nemških katoličanov vso pomoč, očitno pa sta sedaj dr. Goebbels in Rosenberg zmagala s svojim naziranjem, da se Nemčija kongresa ne udeleži. Prepoved je seve izdala za svoje državljane tudi sovjetska Rusija, dočim sklepi rdečih vlad v Španiji in Mehiki še niso znani.

V Čehoslovaški se pripravljajo po najnovejših vesteh nekaj notranje- in zunanje-političen preokret. Vodja najmočnejše vladne stranke, Beran, zahteva v notranjosti odmik od levičarskih strank, v zunanji politiki pa odmik od kvarnega prijateljstva s sovjetsko Rusijo. Pričakuje se sedaj nekatere spremembe v vladi.

Nemiri na Portugalskem in v Grčiji. Portugalski komunisti in socialisti so pripravljali državni udar. Na gotovih mestih so nagromadili potrebno orožje in tudi že določili dan začetka revolucije. Policija je namero pravočasno odkrila, aretirala voditelje levičarjev ter zaplenila orožje. — V Grčiji pa so pripravljali šefi nekaterih bivših političnih strank upor proti kralju in vladi. Policija je aretirala vrsto oseb, med drugimi tudi visoke vojaške dostojanstvenike.

O Španiji se začinja spet pisati. Predysem Italiji ni povšeči, da ne pride v Španiji do odločitve. Boji okoli mesta Teruela, ki ga imajo zasedenega rdeči, se še vedno nadaljuje brez vidnejšega uspeha. Izvzemši zračne napade na razna mesta na bojiščih ni že izza mesecev nobene spremembe. Splošno se sedaj pričakuje, da bo Italija odpremila v marcu v Španijo še več desettisočev vojakov in potrebno orožje, da izsili odločitev v prilog generalu Francu. Če bo Italija to res storila, je pričakovati novih mednarodnih zapletitajev.

Kako hočejo reševati evropsko gospodarstvo. Bivši belgijski min. predsednik Van Zeeland je izdelal na podlagi svojih potovanj po Evropi nekaj sanacijski gospodarski načrt. V njem predlaga čim ožje gospodarsko sodelovanje Francije, Velike Britanije, Amerike, Nemčije in Italije. Ostale države naj bi pojasnile svoje gospodarske težkoče in predložile svoje predloge, nakar bi se sklicala svetovna gospodarska konferenca. — Evropa je sprejela Zeelandov predlog simpatično, a ga ne smatra za izvedljivega.

Amerika tekmuje v oborožitvi. Ameriški kongres je enoglasno sprejel Rooseveltov predlog, naj se Amerika v očigled oboroževanju po vsem svetu in zapletenosti najmanj četrte človeštva v spore čim najbolj oboroži. Predlog predvideva izdatke za opremo ameriške vojske na suhem, v zraku in na morju v ogromni višini 30 milijard dolarjev. S tem postane Amerika najbolj oborožena država na svetu in bo — po predsednikovih izjavah — izsilila nedotakljivost mednarodnih pogojev in zavarovala svetovni mir. — Ameriški sklep je mogočeno odjekliti po vsem svetu.

Kitajci so ustavili japonsko prodiranje. Vojaške operacije Kitajcev vodi sedaj maršal Čangkajšek osebno. Odredil je, naj kitajske čete napadajo Japonce, kjerkoli in kakorkoli morejo, a se ne spuščajo v odločilne bitke. Prodiranje Japoncev je s tem ustavljeno in so kitajske čete dosegle celo že nekatero uspehe. Mednarodna pomoč Kitajski, o kateri so govorili v Ženevi, pa bo vsled raznih ovir izostala in bodo le posamne države pomagale Kitajcem z orožjem in denarjem. Sosebno Rusija hiti s svojimi pripravami na Daljnem vzhodu in bi v slučaju, da si v Evropi zavaruje hrbet, poslegla v spor z orožjem.

Drobne vesti minulega tedna. Albanski kraj Zogu se je zaročil z madžarsko grofico Apponyi. — Velike priprave se vršijo za sprejem kanclerja Hitlerja v Rimu in upravitelja Ogrske Horthy-ja. — Pričakovano zasedanje rajhovskega državnega zbora na 30. m. m., t. j. ob petletnici hitlerjanskega režima, je izpadlo in tudi Hitler ni govoril. Nemčija očividno pričakuje večje jasnosti v mednarodnih zapletljajih. — Minuli teden so zamrzli niagarski slapovi podrl veliki most. Led ogroža tudi veliko električno centralo. — Francija bo, kot napovedujejo, odpovedala vojaško pogodbo s sovjetsko Rusijo. — Čehoslovaški min. predsednik Hodža je praznoval svojo 60letnico. Dunajska „Reichspost“ mu je posvetila uvodnik, ki je vzbudil precejšnjo pozornost. — Belgijski fašisti, zvani rekstisti, se spet začenjajo gibati. — Tudi Čehoslovaška bo priznala vladu generala Franca. — Bolgarija hoče rešiti vprašanje turške manjšine s tem, da ji omogoči izselitev v Turčijo. — Italijanski letalci so v dveh poletih preleteli pot iz Rima v Rio de Janeiru. — V 39 avstrijskih šolah so zaradi pomanjkanja otrok odpravili I. razred. — Amerika zahteva 1 milijon dolarjev kot odškodnino za od Japoncev potopljeno ladjo „Panay“. — V Italiji je zletela v zrak velika municijska tovarna. Škoda je ogromna, število žrtev ni znano.

Naša pravica do družine.

Naslednje vrstice smo sprejeli iz peresa brezposelnega kmečkega fanta iz Roža, ki težko doživlja bridkost našega časa. Naj bi njegove tehtne misli našle čim največ odmeva! Op. ur.

Podlistek

Juš Kozak:

Beli mecesen.

(36. nadaljevanje.)

Mesnat, debel jezik mu je lezel iz ust.

Katarina je od strahu zavpila. Ugriznila je v mrzlo roko.

„Kristus, Kristus!“ Z nadčloveško močjo je razklenila prste. Glava je ležala na slonilu klopi, iz ust je molel modrikast jezik. Po tleh so ležali srebrni denarji.

V glavi se ji je vrtelo. Bežala je skozi vrata, maček je preplašeno odskočil. Čez polje je tekla in padala. Tedaj se je zavedla. „Ljudje me bodo videli.“ Vrgla se je na zemljo in grebla s prsti, da bi se skrila.

Ni šlo. Plazila se je po vseh štirih med žitom. Za mejo je hušnila v gozd.

Maček je počasi prišel v hišo, skočil na mizo in predel pred mrtvim gospodarjem.

Skozi gozd pa je bežala Katarina. Kamor je pogledala, debel, mesnat jezik iz spačenega obraza. Okoli zapestja mrzli vlažni prsti.

„Martin, Martin,“ je ječala, ko se je spotaknila ob korenino. Zdelo se ji je, da je divja gonja za njo. Veje pokajo, ljudje kriče.

Pred kočjo se ni ustavila. Mrak je zgrnil strašne prikazni krog nje.

Mlad sem še. Grem v drugo polovico tretjega desetletja. Mati me je učila moliti in upati v božjo pomoč, pri očetu in starejšem bratu sem se izučil delati in skrbeti. Naša kajža skromno preživlja malo družinico, le prepogosto se je treba za vsakdanji kruhek udinjati pri tujih ljudeh v delo. Če daje mali naš domček dela in jela za silo enemu, pač prvorojencu, mi za njim si moramo sami iskati službe in zaslužka. Po večletni zaposlitvi na žagi H. sem sedaj že dalje časa brezposeln in tako v breme bratu in materi ter v spotiko svojim sovrstnikom. Kakor mora težko ječi na meni preletstvo brezposelnosti in mi kratki zadnje veselje mojih mladih let.

Pravijo mi, da je bilo nekoč lažje. Starši so dali svojega drugega in tretjega sina v uk, kot pošten in spoštovan rokodelc si je v desetletju prislužil toliko, da si je zamogel ustvariti skromno družinico in jo preživljati. Koder so bile premožnejše hiše, je dobil drugo- ali tretjerojenec od doma še za skrajno silo, pri nekotiki podjetnosti je našel zaposlitev in zaslužek in kmalu smel misliti na zgraditev svojega, četudi skromnega domčka. V našem času pa ne izhajajo niti sinovi, ki prevzamejo od starišev posestva, kaj šele njihovi mlajši bratje, ki se le prepogosto ne morejo preskrbeti niti kot boljši hlapci. Ne čudite se torej mladini, ki nima brige za ničesar duševnega in ji je malo mar za cerkev, društvo in knjigo. Nihče je ne razume v njeni težki bolesti. Doma je v napatje, zabranjeno ji je vsako veselje, če najde slučajno delo in plačo, trepeče zanj in se le prečešče spet znajde pred nujnostjo „štemplanja“. Kdor sam ni doživel strašne negotovosti, kam gre v bodoče njegova pot, ne more razumeti, kako zajame skrb za najpotrebnejše celega človeka in ga stori brezbriznega napram vsemu ostalemu dogajanju in potrebi. Po dveh ali treh letih brezposelnosti pa običajno zapade mladi človek nekaki otopelosti, v njegovem srcu se naseli sovraštvo do vsega sveta, ki mu ni privoščil niti vsakdanjega kruha in mu je onemogočil toplo družinsko srečo. Ti mladi ljudje so le preveč dovezetni za razne prevratne načrte in si iz njih obetajo lepšo bodočnost.

Z zavistjo beremo takole v predadventnem in pustnem času številna poročila o mladih, pred oltarjem sklenjenih družinah. V vsakem petindvajsetletniku se vzbudi želja, da bi imel košček posesti in na njej topel družinski kot in tod ženo in otroke, za katere bi skrbel kot skrben in priden oče. Zakaj ravna usoda z nami, ki smo tudi delaželni in delavoljni, tako po mačehovsko? Ali smo res manjvredni od drugih, ker smo se rodili kot drugo- in tretjerojenec in nam torej ne pripada skrb za očetov dom?

V našem listu pišete o krščanski državi. Dotelej ne bomo mogli verovati v njo, dokler ne bo v njej spet upostavljena pravica slehernika do dela, plače in družine. Delo in družina, za tem kriči vsa naša nрав in zato mora biti ta naš notranji krik znamenje krščanske vesti. Pa sodijo o nas, da ne poznamo resnosti in skrivnosti očetov in smo lahko mišelin ter potratni. Kako redki pa so, ki bi vedeli, odkod ta naša navidezna površnost in zapravljivost. Z desetimi šilingi v žepu se sam sebi zdim gospod in le presilna je težnja, da bi vsaj enkrat smel prosto obrniti svoj denar — pač kakor otrok, ki si je prislužil prvi krajar in ga obrača na vse strani in si z njim kupuje ves svet. Verjamem, da se brezposelnost ne da odpraviti od danes na jutri. Vidim tudi prizadevanja države,

„Martin, Martin!“ Vila je roke v obupu. V gosti temi se je sesedla. Nikamor več ni mogla. Noge so krvavele, lasje so ji padali čez čelo na razgaljene prsi, z rokami se je oklepala drevesa. Spodaj pod njo je žuborela voda. Bila je žejna, da bi legla vanjo.

Tedaj je začutila, da krvavi. A ni se mogla dvigniti. Padla je v sladko nezavest.

Tri dni pozneje se je zbudila v koči, a ni razločila, kje je. Smrtna mrzlica je pretresala ubogo telo, ki se je borilo z zadnjimi urami.

Martin je držal roko in gledal trdo v usodo. „Kaj se je zgodilo, kaj se je zgodilo, Katarina?“ je zaman izpraševal.

Bala se ga je in se branila v vročini. Noč in dan je prebedel Martin in strmel v uganko.

Nekega večera se ji je razjasnilo obličje.

„Martin!“ je zašepetala.

„Katarina! Moja Katarina!“

„Nikoli ne bova imela mlina!“ je dejala mehko. Vstal je in jo objel. Tako še ni nikoli ljubil človeka. V silnem objemu jo je hotel obuditi v življenje.

„Igra se, igra se.“ je blekla.

Po zarjavelem obličju moža so lile solze.

„V vodo bo padel! Padel bo! Drži ga!“

Tiho ihtenje je tožilo nad umirajočo, ki je odhajala trudna, a lahka kot pero.

Ko je zvedela Liza, da so pokopali Katarino, se je ustavila pred Križanim: „Bodi zahvaljen, maščevanje prihaja!“

da omogoči zaposlitev brezposelnih z javnim denarjem. A na drugi strani stoji zapisana naša sveta pravica do dela in družine, pravica, ki jo mnogi v državi in deželi preradi teptajo in odpravljajo.

Občina in sosesčina bi morali v teh težkih časih stati mladim ljudem ob strani z nasveti, z moralno in gmotno pomočjo. „Kaj še, da bi poleg tebe redili nekoč še tvojo družino na občinske stroške!“, tako je nedavno nek župan odgovoril enemu mojih prijateljev na prošnjo, naj bi izvedel neko večjo intervencijo v njegov prilog. In vendar je na naši, četudi skromni zemlji prostora in črne ga kruha za vse, prav vse in je odvišno vsako izseljevanje kam v rajh ali drugam. Treba bi bilo samo dobre volje in nekoliko več uživetja v mišljenje ljudi, ki proti svoji volji stojijo nezaposlenih rok. Rad priznam končno, da je še na nas samih kos krivde, ko se obračamo na vse strani za rešitvijo in ne doumemo, da moramo delo in srečo najprej zgrabiti sami. Tudi sami bi si morali stalno dopovedovati, da je v veliki meri usoda v naših rokah. V dneh brezposelnosti bi bila mnoga prilika za to ali ono učenje, ki bi nam pozneje nekoč gotovo dobro služilo. Ne vem kod sem čital, da bi dobro z ukom izrabljena doba brezposelnosti lahko pomenila velik, neizčrpiliv kapital. Končno bi večja vzajemnost med nami, katerim je usoda za krajšo ali daljšo dobo odrekla delo in eksistenco, morala roditi še mnog drug izhod iz morečega razloženja, da smo napatja človeške družbe.

To naj bi še enkrat naglasil: Krščanska vest pravi, da ima vsak sveto pravico do dela in družine. Če se bo kedaj oglasila ta vest pri vseh, premožnejših in ubožnejših, veljavnejših in manj vplivnih, bo olajšana tudi naša usoda. Franc O.

Domače novice

Nemška priloga našega lista je izšla v knjigi. V času izdavanja priloge smo od mnogokod sprejeli reklamacije, naj dostavimo vnovič to ali ono številko. Ker pa je naklada lista s prilogo domala čisto pošla, uprava tovrstnih reklamacij ne more upoštevati. Našim naročnikom in bralcem bo sedaj ustrezno s knjigo, ki jo je v pravlični obliki dotiskala tiskarna dunajskih Čehov in jo lahko vsak za nizko ceno S 2.50 naroči pri upravi ali Slov. prosvetni zvezi. Na knjigo posebej opozarjamo č. g. duhovnike kakor vse ostale duševno razgibane kroge. Temeljita razprava bo ohranila svojo vrednost nedvomno še po dolgih desetletjih.

Iz duhovniških krogov smo sprejeli sledeči dopis: Na podlagi dopisa nekega duhovnika, ki je četrto leta na Koroškem, je objavil „Slovenec“ od 15. januarja t. l. članek, ki opisuje potujčevanje slovenske mladine na Koroškem. Dobra je požrtvovalnost dotičnega duhovnika, nikakor pa ne moremo odobravati načela, da bi duhovnik samo tu pa tam zato omenil par besed v nemščini, da bi ga ne ujeli v besedi kakor Kristusa. Tako načelo odklanjamo z vso odločnostjo, ker je proti krščanski pravičnosti in praksi katoliške Cerkve. Ker je verouk nadaljevanje domače vzgoje, se mora vsak otrok pri verouku poučevati v tistem jeziku, ki ga stariši rabijo pri domači vzgoji. Tega načela se drži vsepovsod katoliška Cerkev in izjemni slučajji, kjer otrok razume več jezikov, ne

Martin se je po pogrebu zatekel k Revežu. Pred hišo je sedel bebec Boštjan in lovil muhe po zraku. — „Čigav je?“ je vprašal.

Revež je mrko odgovoril: „Jeračeva mi ga je zapisala.“

„Jeračeva je umrla?“

„V tej zimi.“

Srepo je gledal Martina. Kamor se je ganil, ga je prebadal s pogledom.

„No?“ je zadirljivo vprašal Revež, kar ni bila njegova navada.

„Kaj, no?“

„Sta ga?“

„Koga?“

„Kaj boš tajil?“

„Vraga, govori! Kaj namiguješ?“

Revež je odprl vrata in pogledal, če kdo ne prisluškuje. Vrnil se je in šepetaje resno očital: „Tista tvoja ljuba je Balanta.“

Široko je odprl Martin oči.

„Le taji, le taji,“ je rohnel Revež. „Edinega moga dobrotnika.“

„Revež, jaz vem toliko, kot za svojo smrt, kaj hočeš?“

„Tvoja je prišla in ga okradla. Jaz vem, videl sem jo tisto popoldne, kako je bežala v gozd.“

Martin je povsobil glavo. „Ne, ne, denarja ni prinesla. To se je moralo zgoditi prej.“

Revež je stopil k Martinu in mu zašepetal v uho: „Nihče ne bo zvedel.“

(Dalje sledi.)

Kadar me skrb za nas napade,
in več nikjer ne vidim nade,
se spomnim Zale na kolenih,
poln zopet upov sem ognjenih
in vem: naj pride kar še koli,
za nas še zvesta Zala moli."

Gallizien—Galicija. V nedeljo 6. t. m. nastopi naše društvo na novo postavljenem odru Suhčeve dvorane v Encelni vesi z igro „Pogodba“. Za oddaljeneje goste igra ob 2. uri pop. za domačine pa ob 8. uri zvečer. Med odmori obkrajat sodelujejo domači tamburaši. Odbor se nadeja, da bo še nepoznana veseloigra privabila mnogo občinstva.

Schieffling—Škofiče. Dne 9. m. m. so v naši dvorani nastopili naši mladi pevci in igralci. Najprej v dveh igrah „Nemški ne znajo“ in „Kisle gobe“, ki sta izvalili gledalcem smeh v solzah. Nato pa v pesmi, ko so prvič zapeli mladi fantje in je po dvorani zaorila njihova pesem korajžno in samozavestno. Mešan in moški zbor sta izvajala „Izgubljeni cvet“, fantje pa ono znano o polju in soncu. G. Štefanu Verčniku kakor tudi g. Umeku gre za njun požrtvovalni trud polna pohvala. Med odmori so zabavali občinstvo naši pridni tamburaši s svojimi veselimi komadi. „Naš“ pvubi pa le kej volajo, k' peti pa ihrati znajo, se je po prireditvi vsa zadovoljna odpravljala stara mamica.

Sittersdorf—Žitara ves. Katoliško slovensko izobraževalno društvo „Trta“ v Žitari vesi uprizori v nedeljo dne 13. februarja t. l. šaljivo igro „Moč uniforme“, isti dan ponovijo tam tudi gališki igralci igro „Pogodba“. Sodelujejo tudi tamburaši.

Gospodarski vestnik

Kmetova hranilnica.

Dober poznavalec kmetijskega gospodarstva razsodi sedanje razmere z enim samim pogledom: gozdovi se redčijo. Tista stara rečenica o gozdovih, ki so kmečka hranilnica, iz katere jemlje gospodar v težkih časih in vlaga v dobrih, postaja čimdalje bolj nazorna. Hranilnica-gozd se prazni in je ponekod že izčrpana.

Odveč bi bilo razpravljati o vzrokih, zakaj gospodarji segajo po lesu in gozdu. Ti vzroki so le prečesto tehtni, sila tehtni. Predno propade kmetija, naj trpi škodo gozd, je običajno mnenje, kateremu se ne da oporekati. So pa tudi slučajni, kjer sega gospodar po hranilnici, ko potreba še ni nikakor nujna. Sekanje lesa za razne investicije, poprave in male dolgove ali celo za nakupe novih zemljišč je navadno zelo opasna potrata. Kdor izčrpa železno rezervo, ki jo ima v gozdu, brez nujne potrebe, uničuje kmetijo.

Važnejši je danes beseda o pogozdovanju. Država in dežela se zavedata, kolikega pomena so gozdovi za narodno in zasebno gospodarstvo. Zato pospešujeta pogozdovanje z vsemi mogočimi sredstvi. V deželi obstoji dvanajst državnih vrtov z gozdnimi mladikami. Mladike se prodajajo povprečno po 7 do 12 šilingov na tisoč komadov. V posebnih slučajih dovoljuje ministrstvo še posebno denarno pomoč. Za dobro pogozdovanje je ministrstvo razpisalo posebne premije in deli vrh vsega posebne diplome. Istočasno povdarja v govorih in člankih ter tečajih važnost pogozdovanja. To važno delo naj bi mi kmetje podpirali z vsemi močmi. Poleg sadjarstva, ki se razvija v najbolj pridobitno panogo našega gospodarstva, pridobiva gozdarstvo vedno bolj rastočo važnost. Vprašanje, kako gojim in vzdržujem svoj gozd, postaja eno glavnih in najvažnejših. Seve je znamenje časa, če se posveča gozdu pozornost kot še nikdar poprej. A je hkrati svarilo, naj se s tem zadnjim stebrom kmetijskega gospodarstva ravna skrajno previdno in razsodno. Kajti malomarnost in potrata se baš pri gozdu najbolj bridko maščujeta. A. G.

Kmetija se začne na travniku. Večkrat se pri razgovorih o pridelovanju krme ugovarja, češ naši predniki so imeli dovolj krme, pa niso travnikov posebej negovali. To je res. Res pa je tudi, da tedaj naše doline še niso bile tako obljudene kakor dandanes, kmetije so bile znatno večje in zemlja še ni bila izčrpana. Danes so prejšnje mnoge velike kmetije razkosane in treba je intenzivnega gospodarjenja, da jih vzdržimo pokonci. Živinorejci smo postavili na novo podlago, ko smo začeli gojiti krmo na njivah. Sedaj bi imeli biti na vrsti travniki. Zakaj? Dobro oskrbovani travniki dajo obilo tečne klaje, ob dobri krmi bolje uspeva živina in da boljšega gnoja, boljši gnoj na njivah pa da več poljskih pridelkov. Večina naših travnikov se ne da preorati in jih torej ne moremo spremeniti v umetna travišča. Ravno ti pa se dajo izboljšati brez posebnih izdatkov. Najprej moramo

vedeti, da dobivajo travniki preslabo in premalo gnoja, mahoviti so in zarastli, na milost in nemilost prepuščeni ljubemu sončku in dežku. In vendar je resnica, da tako dobro kakor travnik nobeno zemljišče ne poplača truda, dela in stroškov. S pravilno nego travnikov se začne dvigati cela kmetija.

Na sadnem vrtu bomo v letošnjem februarju čistili drevje, odžagali vse suhe veje in štelje, odstranili pregoste veje in rane na drevju dobro zamazali. Prav dobra sadna maža se pripravi iz 1 kg koločnice, 2 kg lesnega katrana, 80 gr špirta in malenkosti lanenega olja. Če drevesa prevživo izredčimo, požene spomladi cela množina vodenih poganjkov, ki drevo slabijo in zgostijo. Mah, lišaj in staro skorjo, kjer se skriva ves mogoči mrčes, bomo odstranili in sežgali. Pri ugodnem vremenu končno očiščeno drevje poškopimo z 10% arborinom. Cepiče je treba pravočasno preskrbeti, najboljši pri zanesljivem sadjarju. Potaknemo jih do cepitve v vlažen pesek.

Sedaj je čas za apno. Mnogokteri ne ve, kako naj postopa pri apnenju svojih njiv in travnikov. Kose žganega apna spravimo na kup, ki ga pokrijemo z vlažno zemljo. V tednu kosi razpadejo v prah, nakar apno lahko trosimo po zemlji. Lahko ga zmešamo z zemljo z grabljami ali pa ga dokopljemo, lahko pa ostane tudi na vrhu, ker ne gre v izgubo. Za apno je zemlja sila hvaležna, a dober gospodar bo znal dodeliti pravilne porcije, vedoč, da preveč apna zemljo na svoj način sprazni.

O precepljenju sadnih dreves. Pri precepljenju sadja na boljše vrste moramo biti previdni. Za to so pripravna samo močna, ne prestara drevesa, ki še poganjajo. Dotlej, da precepljeno drevo nosi novi sad, traja 4 do 6 let. Za precepljenje tudi niso pripravna drevesa z bolnim koreninjem ter ranami na deblu in spodnjih vejah, končno ni pripravno drevje, ki se nahaja v slabi zemlji. Precepitve je močna motnja v drevesnem razvoju in je zato ne prenese vsaka sadna vrsta. Najboljši so hruške, za njimi jabolka, večje previdnosti je treba pri koščičastem sadju, marelice in aprikoze pa precepljenja ne prenesejo. Važno je še, da cepimo samo enake vrste, to je jabolka na jabolka, hruške na hruške itd. Končno naj vcepljene vrste cvetijo istočasno z ostalim sadjem, da se zamore prenašati cvetni prah od drevesa do drevesa. Mladike (šusi) naj izvirajo od zdravih, močnih materinih debel.

Živinske cene koncem januarja: Zaklani voli 2.10—2.30, živi 1.10—1.20, telice, zaklane 2—2.20, žive 95—1.05, zaklane krave 1.60—1.90, žive 80 do 1.05, drobnica, zaklana, 1.50—1.55, živa 45—55, zaklani biki 1.80—1.90, živi 85—1.00, zaklana telata 1.50—1.70, živa 1.10—1.20, zaklane svinje 1.70 do 1.80, žive 1.20—1.30, prašiči 1.40—1.60, breje krave 90—1.00 S za kg.

Zanimivosti

Film zgodovinske in politične važnosti. V Ameriki kažejo film, ki se je slučajno posrečil neki filmski družini ob obstrelovanju ameriške ladje „Panay“ v kitajskih vodah. V filmu je videti mornarje na ladji, kako se umikajo žvižgajočim krogelam in bombam, ki jih mečejo na ladjo japonska letala. Film kaže ranjene mornarje, ki skačejo v morje in skušajo doseči breg. Ameriška zastava je vidna v filmu daleč na okrog, da so jo torej morali videti tudi japonski letalci. Nekateri prizori obstrelovanja so v filmu tako nazorni, da so pri njujorški predstavi začele ženske od groze kričati. V kratkem bo film baje viden v Evropi.

3 metre visok mož. Tokrat imajo rekord največjega in najmočnejšega moža Egipčani. To je Mustafa Gazi, ki meri cele tri metre. Kljub svoji nenavadni višini pa še naprej raste in vzbuja rastoče zanimanje zdravnikov. Dalje časa so ga imeli v bolnici, da ga preiskujejo in opazujejo ter skušajo zaustaviti njegovo nenavadno rast. A mož jim je pred očmi „ušel“ za 50 cm v višino.

Cela milijarda na dnu morja. Leta 1588 je angleška kraljica Elizabeta dala obglaviti Marijo Stuart. Španski kralj Filip se je hotel maščevati ter je zbral in opremil 135 ladij, 50.000 mož, 2000 topov in velike zaklade zlata in srebra za vzdrževanje vojske. V Rokavskem zalivu pa je ladje zajel vihar in jih tri četrtine potopil, ostanek so uničili Angleži. Z ladjami vred je izginilo neizmerno bogastvo. Odtlej so že večkrat skušali dvigniti potopljene zaklade, a vedno brez uspeha. Sedaj hoče iztrgati morju dragocenosti neka holandska firma s pomočjo najmodernejših potapljaških naprav.

Sibila v moški obleki. O prerokinji Sibili ste že slišali. V Angliji pa je pred desetletji umrl nek izredno učen Kitajec. Nekoč je obiskal anglikanskega nadškofa in mu razodel, da ve za stvari, katerih spoznanje bi bilo ogromne važnosti za u-

sodo sveta. Svojo skrivnost je cenil mladi, čudaški mož na 50.000 fundov šterlingov, kar je prav lepa svotica. Škof se ni mogel odločiti, za njim so moža odklonili razni znanstveni zavodi, državniki in uredniki. Celih 77 let se je boril kitajski učenjak za to, nazadnje je legel s svojo skrivnostjo v grob.

Most iz Azije v Evropo. Nad morskim prelivom Bosporom pri Carigradu gradijo most, ki bo 2650 metrov dolg in 700 m visok. Z njim bodo povezali azijsko in evropsko celino. Stroški zanj bodo znašali okoli 500 milijonov naših šilingov. Nasil bo ime predsednika Atatürka. Črez most bo položen dvojni železniški tir, čezenj bodo vozili avtomobili in lahko hodili pešci. Nedvomno bo to čudo dveh kontinentov kmalu zaslovelo.

O beluših ali špargljih. Ponekod še nepoznana rastlina pridobiva vedno več ugleda kot izbere. namizni pridelek. So vrtnarji, ki jih redijo samo šparglji. Kedaj in kako jih sadimo? Najboljša je zanje ilovnata, peščena zemlja v odvetrovni legi. Važno je pri špargljih izdatno gnojenje. Strokovnjaki svetujejo k hlevskemu gnoju dodatek slapetra, superfosfata in kalijeve soli. Najboljši čas za saditev je začetek aprila meseca. Šparglje grede prekopljemo do 35 cm globoko.

V severni Ameriki je država Utah, katero naseljujejo takozvani Mormoni. To so posebna verska ločina, katero je ustanovil sin nekega ameriškega kmeta. Strogi Mormoni ne kadijo, ne pijejo opojnih pijač, dajejo desetino cerkvi, prisegajo na posebno „razodetje“ in se izjavljajo za mnogoženstvo. Izprva so bili zelo preganjani, pobijali so jih in jim rušili hiše ter jih podili z ozemlja. Pozneje jih je država naselila v pokrajini, ki je bila pusta in prazna. Mormoni so jo tekom par let spremenili v rodovitno in urejeno deželico. Vlada je prepovedala mnogoženstvo, ostale njihove obrede pa pustila nedotaknjene. Po svoji čistosti in prijaznosti bi lahko bili mnogim v vzgled.

Spomladni ostanki

meter po 70 grošev.

Dirndle za narodne noše v vseh barvah, pralno svilo, modri tisk, rdeče in pisane tiske, posteljino v vseh barvah, Oxforde, šifone, nitkasto blago, klote, barhante, flanele, klot-molino, ševjote, pepita, zefirje in rjuhe, jag.-brisače, razpošiljamo po povzetju.

Naročite po želji.

30 metrov za šilingov 21.—.

Pol kile lepih ostankov za krpanje S1.—.

R. in Josefine WEISS, Wien 9., Porzellangasse 14

Za 55 na mesec dobavlja
posnemalnike

Jos. PELZ, Wien XV., Mariahilferstr. 164
Ceniki zastoj Zastopniki se iščejo

Za malo denarja

moške obleke 58.—, 48.—, 39.—, ženski plašči 35.—, 25.—, 19.—, ženske obleke 19.—, 13.—, 9.—, Hubertus-plašči 28.—, 22.—, 19.—, delovni in nedeljski čevlji 18.—, 15.—, 13.—.

Trgovina Elba, Villach,

Weissbriachgasse 12

HRANILNICA IN POSOJILNICA V ŠMIHELU PRI PLIBERKU,

registrovana zadruga z neomejenim poroštvom,
ima svoj

49. letni občni zbor

dne 13. svečana 1938 ob 3. uri popoldne v zadrugi pisarni.

Spored:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in računskih pregledovalcev.
3. Volitev načelstva in računskih pregledovalcev.
4. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

Načelstvo.

Več tisoč šintelnov se proda ali zamenja za žito.
Naslov: Kelich Franc, p. d. Meležnik, Sele-Šajda,
p. Ferlach. 10

Vajenca za usnjarsko obrt takoj sprejem. Prijaviti se je pri Miklavčič Matevžu, usnjarna, Gorinčice, St. Jakob im Rosentale. 11